

la formarea unui echilibru pe piața muncii. Ea se modifica și se ajustează continuu în funcție de evoluția necesităților, aptitudinile și calitățile fiecărui angajat, rezultatele muncii etc.

Înțelegerea acestui fenomen da posibilitate de a efectua un management eficient al resurselor umane și de a crea și menține o afacere de succes.

Bibliografie

1. Codul Muncii Republicii Moldova, publicat : 29.07.2003 în Monitorul Oficial Nr. 159-162 art Nr : 648.
2. Cojuhari A., Umanet V. Bazele teoriei economice, Chișinău, Umanitas, a. 1998, p. 256-261.
3. Done I. Salariul și motivația muncii. Editura Expert, 2000, p. 54-57.
4. Nicolescu Ovidiu. Pregătirea și gestionarea afacerilor, Editura Polirom, a. 2005, p. 45-48.
5. Ocrotirea sănătății în Republica Moldova, Chișinău 2008, p. 162-168.
6. Sindicatul "Sănătatea" Republica Moldova: Raportul anual 2008: realizări, perspective, Chișinău 2009, p. 53-55.
7. www.statistica.md

PIAȚA FARMACEUTICĂ RM: PROBLEME ȘI PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE

Alexandru Lisnic

(Cond. șt. – Ludmila Goma, dr. în economie, conf. univ.)

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină

Summary

Pharmaceutical marketplace of Republic of Moldova: Problems and Prospects of Development

Now the number of operators of pharmaceutical marketplace is figured at number of 350, the main activities being import/export, distribution and promotion of pharmaceutical and parapharmaceutical products. Evaluated at 242 mln. \$ in 2008, Moldavian pharmaceutical marketplace is considered of a minim activity for multinational companies in Europe. An important increase is achieved concerning the problem of counterfeit drugs. The main factor of this was introduction of the automatised systems of book-keeping evidence in almost 74% of Pharmacies till the end of 2008.

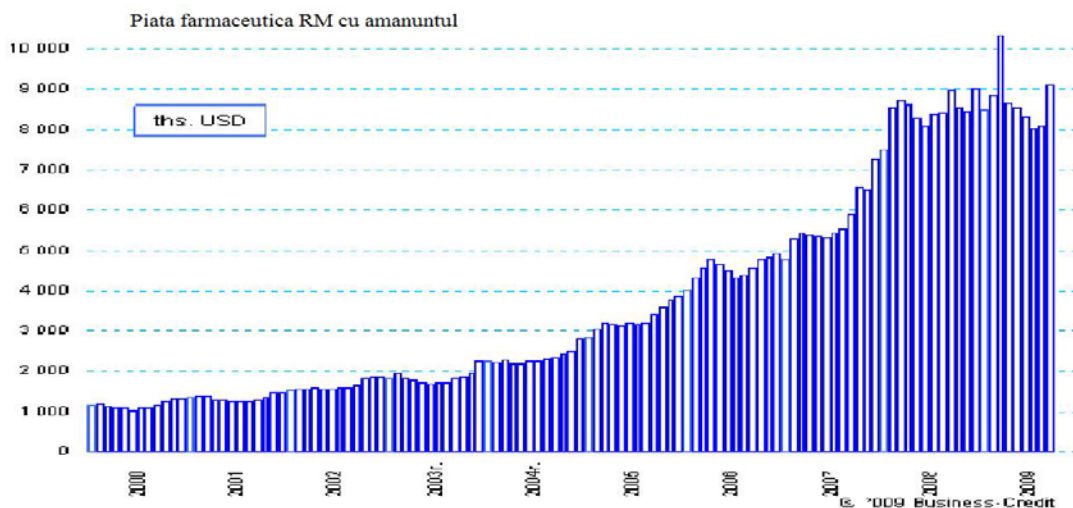
Rezumat

Pe piața farmaceutică din Republica Moldova activează circa 350 de operatori, principalele activități fiind importul/exportul, distribuția și promovarea produselor farmaceutice și parafarmaceutice. Estimată pe întreg parcursul anului 2008 la 242 mln. \$, ea rămâne de minimă atracție pentru companiile internaționale. O importantă realizare a fost atinsă în ceea ce privește problema medicamentelor contrafăcute. Introducerea sistemului automatizat de evidență în aproximativ 74 % de farmacii în 2008, ceea ce a majorat cu circa 235 la sută achitățile în buget.

Actualitatea temei

Pe piața produselor farmaceutice din Republica Moldova activează circa 350 de operatori, dintre care 21 sunt producători locali. Ritmurile de creștere sunt de cca. 20% anual. Piața internă este asigurată în proporție de 90% cu produse importate. În 2009 se pune miza pe extinderea cotei medicamentelor de producție locală până la 20% din piață. În Republica Moldova sunt 515 farmacii comunitare, dintre care 177 în Chișinău, iar farmacii spitalicești 64, dintre care 23 în capitală. Pe aceste două segmente, municipiului Chișinău îi revine o cotă de

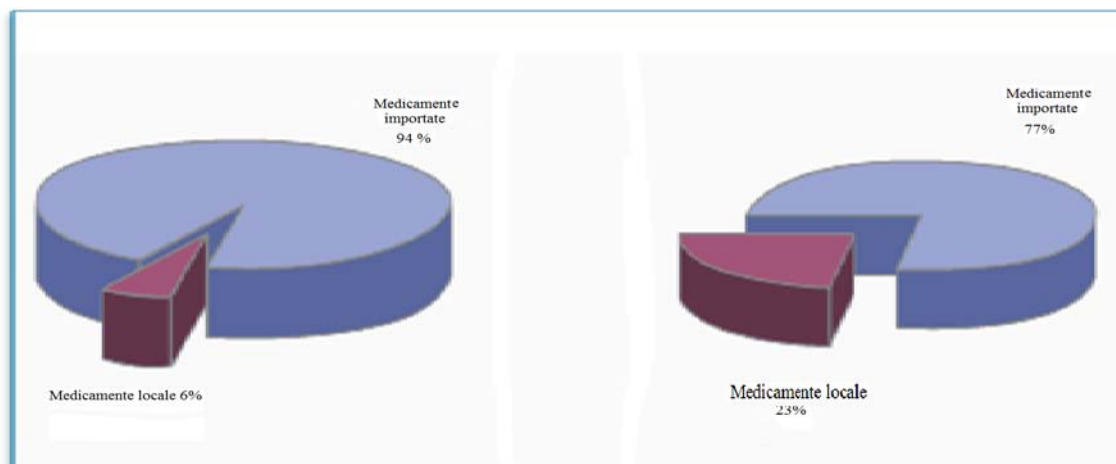
peste 34% și, respectiv, 36%. Printre cele mai mari rețele de farmacii din capitală se numără Felicia, Orient și Farmacia Familiei. În ceea ce privește evoluția pe grupe de produse, se evidențiază o revenire a vânzărilor pe segmentul medicamentelor inovatoare, în timp ce solicitările pentru produsele generice, în speță copiile produselor inovatoare s-au majorat cu 15-20%. Cele mai solicitate medicamente pe piața locală sunt pentru maladiile cardiovasculare și produsele pentru afecțiunile nervoase. Volumul pieței este estimat la aproximativ 1,1 mlrd. lei, în anul 2009.

Volumele vânzării medicamentelor de import și autohtone au constituit \$51227.8 mii și \$3110.9 mii respective. Ceea ce este cu 37.9% și respectiv 41.45% mai mult decât în aceeași perioadă a anului trecut(2007), în perioada cercetată procentul medicamentelor de import a constituit 94.3% iar a celor autohtone 5.7%.

În perioada analizată au fost vindute 28265.8 mii unități de medicamente de import și doar 8338.4 mii unități de medicamente autohtone. Evoluția unităților vindute a constituit 8.7% și 7.9% respectiv în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut (2007).

Cota parte a medicamentelor autohtone din farmacii a constituit 22.8%.

Scopul lucrării

Evaluarea pieții farmaceutice autohtone. Necesitatea lichidării pieței farmaceutice tenebre.

Necesitatea asigurării din partea statului a farmacosecurității fiecărui cetățean și a întregii societății reiese din faptul că:

1. Consumatorul nu poate determina calitatea medicamentului.
2. Existența pieței medicamentelor falsificate și contrafăcute (nivel mondial = 10%).
3. Prezența pe piața farmaceutică a Republicii Moldova a medicamentelor non – GMP (42%).

Plasarea pe piața farmaceutică a medicamentelor de calitate neconformă (2008 – rebutate 139 serii).

Materiale și metode de studiu

Chestionar privind calitatea / autenticitatea medicamentelor după implementarea serviciilor electronice în scopul protecției consumătorilor de medicamente (realizat în perioada 17.11.-19.12.2009).

Au fost intervievați 26 farmaciști din cadrul rețelelor de Farmacii Felicia(SRL Amofarm), Uno(Balkanfarma), Lazarus Farm, Orient(SRL Vinamex).

1. Din 26 farmaciști 24 femei, 2 bărbați.
2. Farmaciști cu categoria superioară 7 persoane.
3. Stagiul de munca:
  - < 5 ani - 10 persoane
  - 5-10 ani - 8 persoane
  - 10-15 ani - 4 persoane
  - > 15 ani - 4 persoane

1. V-ați întâlnit vreodată cu medicamente contrafăcute?

- A) Până 2007
- B) După 2007

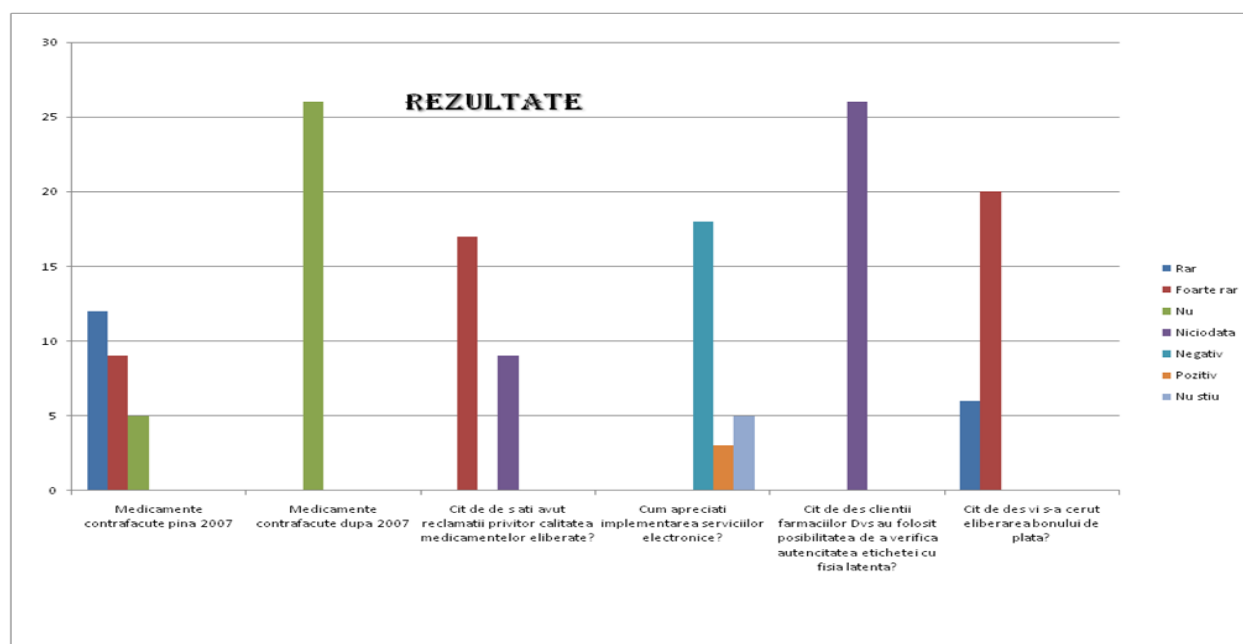
2. Cât de des ați avut reclamații privitor la calitatea medicamentelor eliberate?

3. Cum apreciați implementarea NSM

4. Cât de des clienții farmaciilor Dvs au folosit posibilitatea de a verifica autenticitatea etichetei cu fișa latentă?

5. Cât de des vi s-a cerut eliberarea bonului de plată?

Rezultate și discuții

În urma sondajului realizat au fost evidențiate atât punctele forte cât și lacunele sistemului respectiv. Circa 28 % din cei intervievați au admis posibilitatea prezenței medicamentelor

contrafacute în vânzare înaintea implementării NSM, 19 % au negat aceasta posibilitate, restul s-au abținut de a răspunde. O situație cu totul altfel o vedem îndată după implementarea NSM, toți cei intervievați au exclus prezența medicamentelor contrafăcute.

Referitor la reclamații privind calitatea medicamentelor 65 % din farmaciști au afirmat că au avut rar astfel de cazuri, 35% nu s-au întâlnit cu astfel de probleme. Implementarea NSM și a serviciilor electronice de evidență a medicamentelor a stîrnit reacții antagoniste în rîndul celor anchetați : 65 % au găsit mai multe lacune în acest sistem, 10 % au susținut ideea și n-au avut nici o pretenție la NSM, pe cînd 25% nu au putut aprecia sistemul dat. Cu toate că clienții farmaciilor au posibilitatea de a verifica autenticitatea etichetei cu fișie latentă, după spusele a 100% din farmaciști de această posibilitate clienții se folosesc foarte rar. Doar la 23% din farmaciști clienții cer bonul de plată rar, pe cînd la 77 % nici nu se interesează de bonul de plată.

Concluzii

În perioada anilor 2005-2009, grație implementării respectivului sistem, au crescut esențial înregistrările medicamentelor, iar farmaciile care l-au implementat au majorat cu circa 235 la sută achitățile în buget.

Aceste informații au fost confirmate pe parcursul analizei chestionarului, dovedind eficiența sistemului implementat în scopul protecției populației/consumatorului de medicamentele contrafăcute.

Totusi medalia are doua laturi, dupa cum au raspuns majoritatea farmacistilor, sistemul implementat mai are multe goluri, cit din punct de vedere al softului (ONIX) care deseori pe parcursul lucrului are dereglari , atit si din punct de vedere al instruirii, cu parere de rau majoritatea farmacistilor de la prima masa stiu doar citeva comande in acest soft, si daca ceva nu merge asa cum trebuie nu pot gasi solutionarea problemelor.

Bibliografie

1. Safta V., Constantinov V. “Acordarea serviciilor electronice în scopul protecției consumatorilor de medicamente” (Prezentare la Forul Internațional “Servicii electronice : realizari si perspective” Vadul lui Voda 12.03.2009.).

2. Pharmaceutical Marketing Group “Розничный фармацевтический рынок Молдовы” Киев 2007.

3. AIPM - Remedium Market Bulletin, апрель 2009.

4. Ețco C., Management în sistemul de sănătate, Chișinău, 2006.

5. <http://www.salut.md/news/43177.html>

6. <http://www.azi.md/ro/story/5018>

7. <http://www.eco.md/article/4796/>

8. <http://www.amed.md/>

PARTICULARITĂȚILE CULTURII ORGANIZAȚIONALE A CENTRULUI NAȚIONAL ȘTIINȚIFICO - PRACTIC DE MEDICINĂ PREVENTIVĂ

Tatiana Ursu

(Cond. șt. - Nina Globa, magistru în Management Sanitar)

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină

Summary

Organizational cultural features of the National Centre of Preventive Medicine

This article reflects the results of a study aimed at assessing and identifying features of the organizational culture of the National Centre of Preventive Medicine. Organizational culture is one of the important recent concepts influencing significantly the way of thinking and action of researchers, teachers, students, managers and entrepreneurs of various organizations